

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תשנז

ערב שבת קודש
פרשת וארא
כ"ז בטבת ה'תשס"ט
שנת הקהל

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו — המרכז

יום שישי

ה' בשבט

יום חמישי בלילה, אור ליום שישי: אם צפויה עננות מוגברת, יש לקדש את הלכנה מיד כשאפשר, גם אחר ג' ימים (מעתי-לעת) מהמולד (החל מהלילה), ואין להמתין עד אחר שבעה ימים מהמולד¹⁸.

[בחודש מרחשוון תשל"ח שאל אחד השלוחים את הרבי בעניין עריכת חתונה, והזכיר כמה תאריכים

(18) שעה-הכולל פרק לג אות ב, עיי"ש בסופו, וכן בהגהת כ"ק אדמו"ר מהורש"ב על זה (בסידור תורה-אור תשמ"ז עמ' 489) ובסופו. וראה בס' 'דיני ומנהגי ראשי-חודש - חב"ד' פי"ב הע' 32.

אפשריים וכתב סברות לכאן ולכאן, וכיניהם התאריך "יו"ד שבט". הרבי מחק תאריך זה¹⁹, והוסיף: "ידוע דעתי - בהקדם הכי אפשרי"²⁰.

(19) וצ"ע הטעם (ואולי הוא הוראה פרטית), כי אף שבט"ז וש"ד (יו"ד שצה ס"ק ג) ס"ל שבכל יארצייט אין להשתתף בסעודה של שמחה, וכן נפוץ לנהוג לגבי יא"צ פרטי בין אנ"ש - הרי אין זה נהוג כלל לגבי ימי היולאל של רבותינו, ואדרבה כו"כ מוקני אנ"ש שלמדו בליובאוויטש עצמה היו משתתפים בסעודות נישואין שהתקיימו בב' ניסן, וערכו נישואין לילדיהם אז, ואף באג"ק כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע (כרך יא עמ' יא) מסופר על חתונה שנערכה לא' מתלמידי תו"ת ביום ההיולאל הראשון של אביו נ"ע (תרפ"א) ללא כל הסתייגות. וראה במדור 'תגובות והערות' במדור זה. וע"ע.

(20) קונטרס 'השליחות לארה"ק, תשל"ו-רשת"ח, עמ' ק.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישע"י ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ז בטבת ה'תשס"ט – ה' בשבט ה'תשס"ט

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ז בטבת	ה' שאר אבות הטומאות פרק טו-יז.	ה' מלוה ולוה פרק יח.	מ"ע קה.
ש"ק	כ"ח בטבת	פרק יח-כ.	פרק יט.	מ"ע צח.
א'	כ"ט בטבת	ה' טומאת אוכלין.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק כ.	מ"ע צח.
ב'	א' בשבט	פרק ד-ו.	פרק כא.	מ"ע צח.
ג'	ב' בשבט	פרק ז-ט.	פרק כב.	מ"ע צח.
ד'	ג' בשבט	פרק י-יב.	פרק כג.	מ"ע צח.
ה'	ד' בשבט	פרק יג-טו.	פרק כד.	מ"ע צח.
ו'	ה' בשבט	פרק טז. ה' כלים.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק כה.	מ"ע צח.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחר**	זמן זריחה	זמן זריחה לפני	זמן זריחה לפני	זמן זריחה לפני	זמן זריחה לפני	זמן זריחה לפני	זמן זריחה לפני	זמן זריחה לפני
ו', כ"ז בטבת	4:36	5:24	5:46	6:45	9:14	11:53	12:23	5:07.0	5:33
ש"ק, כ"ח בטבת	4:36	5:23	5:45	6:44	9:14	11:53	12:23	5:08.0	5:33
א', כ"ט בטבת	4:36	5:23	5:45	6:44	9:14	11:53	12:23	5:08.9	5:34
ב', א' בשבט	4:35	5:23	5:44	6:43	9:14	11:54	12:24	5:09.8	5:35
ג', ב' בשבט	4:35	5:22	5:44	6:43	9:13	11:54	12:24	5:10.8	5:36
ד', ג' בשבט	4:34	5:22	5:44	6:42	9:13	11:54	12:24	5:11.7	5:37
ה', ד' בשבט	4:34	5:21	5:43	6:42	9:13	11:54	12:24	5:12.6	5:38
ו', ה' בשבט	4:34	5:21	5:43	6:41	9:13	11:54	12:24	5:13.5	5:39

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ו בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטי" (לשון אדה"ו שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ
וארא	4:30	5:45	4:44	5:46	4:34	5:44	4:48	5:48
בא	4:36	5:51	4:50	5:52	4:40	5:50	4:54	5:54

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט
 מו"ל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז
 יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרנוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169
 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org

צדקנו ועד כפשוטו ממש, נשמה בגוף, "מלך מבית דוד"⁵.

עניינו של ראש-חודש שבט: "בעשתי עשר חודש באחד לחודש... הואיל משה (כולל אתפשוטתא דמשה שבכל דור) באר את התורה", "בשבעים לשון פירשה להם" - זו עבודתו המיוחדת של נשיא דורנו בהפצת התורה והמעיינות גם לאלו שנמצאים במעמד ומצב ד"אחר", שבשביל שיהיו במעמד ומצב ד"בן" (בפועל ובגילוי), צריכים לתרגם להם ענייני התורה "בשבעים לשון"⁷.
ערבית: לפני שמונה-עשרה אין מכריזים 'עלה ויבוא'⁸, אבל טופחים על השולחן, להזכיר לציבור לומר זאת.

ברכת המזון: טעה ולא הזכיר 'עלה ויבוא' בכרכת המזון (הערב או מחר, עד לפני השקיעה של מוצאי ראש-חודש), ונזכר אחר שאמר "ה" של "בונה ברחמי ירושלים" אומר "ברוך... שנתן ראשי חודשים לעמו ישראל לזכרון", בלא התימה. אבל אם נזכר אחר שאמר תיבת 'ברוך'¹⁰ של הברכה הבאה, "הטוב והמיטיב", אינו חוזר.

התחיל סעודתו מבעוד יום ואכל כזית, ונמשכה סעודתו אפילו כמה שעות אחר צאת היום - מזכיר 'עלה ויבוא' בכרכת המזון, בתנאי שעדיין לא התפלל ערבית.¹¹

ביעלה ויבוא' המברך מגביה קולו מעט והשאר עונים 'אמן' על 'זכרנו... לטובה', 'ופקדנו בו לברכה', 'והושיענו... טובים'¹² - "בין הפרקים ובסוף ברכה זו (השלישית)¹³.

- ספר-השיחות תשנ"ב ח"א עמ' 123.
- דברים אג"ה ובפירוש רש"י.
- ספר-השיחות תשמ"ט ח"א עמ' 188 הערה 7.
- ע"פ סידור אדה"ו.
- קצות-השולחן סי' מז ע"פ סידור אדה"ו.
- שו"ע אדה"ו סי' קפח סו"ס י. סידור אדה"ו. ולא התקינו לומר 'עלה ויבוא' ב'הרחמן' כמו שהורו למי ששכח להזכיר 'ועל הניסים', משום הוכרת שמת שיש בו, שם סעיף יב.
- שו"ע אדה"ו שם סעיף יז.
- ראה מקור מנהג ענייה זו (בכלל מרב האי גאון, בשער-הכולל פ"ט ס"ק לו.
- לקוטי-שיחות חכ"ד עמ' 380. ופשוט, שהכוונה שמותר לענות רק בין 'בונה ברחמי ירושלים' לברכה רביעית, ששם אין את הטעם שג' הברכות צ"ל "לכתחילה בתכיפה אחת מן

שחרית: חצי הלל¹⁴, ואברהם זקן, זכדיה¹⁵, קדיש התקבל. שיר של יום, הושיענו, ברכי נפשי, קדיש יתום.

קריאת התורה: קוראים לארבעה עולים בפרשת פינחס (במדבר כה,א-טו): כהן - "וידבר... עולה תמיד". לוי - חוזר "ואמרת להם" (וממשיך עד)... "רביעית ההין". שלישי - "עולת תמיד... ונסכה". רביעי - "ובראשי חדשיכם... ונסכו". חצי קדיש. הגבהה וגלילה. אשרי, ובא לציון. הש"ץ מסיים 'ובא לציון' לעצמו, ולא בקול רם. אומרים 'הללו' ומכניסים ספר-תורה לארון-הקודש. חולצים תפילין דרש"י ומניחים תפילין דרבננים. קריאת-שמע, קדש, והיה-כייביאך. שש זכירות. חולצים תפילין דרבננים¹⁶. הש"ץ אומר (ולפחות מסיים בקול¹⁷) איזה מזמור, חצי קדיש, תפילת מוסף.

התורה כמ"ש בשר"ע אדמוה"ו סי' קפג סי"א (ודלא כמ"ש בס' הפסק בתפלה ספ"ג ובמילואים, גם במהדורתו החדשה, לחדש שבין 'עלה ויבוא' ל'בונה ברחמי ירושלים' נקרא ג"כ 'בין הפרקים'. וע' מש"כ בזה בס' פסקי תשובות סי' קפג הערה 64.)
 14) לעניין הפסקה לעניית אמן בהלל דר"ח וחוהמ"פ, ראה המסקנא ב'התקשרות' גיליון תמא, שלפי אדה"ו כנראה אין לענות יותר מאשר בברכות ק"ש (ודלא כמ"ש כמה מלקטים ובגיליון שלח), ושי"ש.

15) ראה בעניין זה ב'סידור רבינו הזקן עם ציונים, מקורות והערות' על אתר (עמ' תפא).
 16) בכף-החיים סי' צא ס"ק כו הביא מס' יפה ללב, שאלה שצריכים לחלוף מלבושם העליון מפני הנחת תפילין על הזרוע, צריכים לחזור וללבושם אחר-כך כי אין כבוד לעמוד כך לפני המלך ולהתפלל, יד חולצת ויד לובשת, עיי"ש. אבל בס' מנהג ישראל תורה שם ס"ק ד הביא ש"רבים אין נוהגין בזה. וי"ל דכיוון דקשה ללבש הבגד העליון על התפילין הוי כמצוותו בכך, עיי"ש. ואכן מנהגנו להשאיר את הזרוע ללא השרוול (אגב: הרה"ח ר' דובער חן ע"ה מסר בשם הבעש"ט שאין להכניס את השרוול מתחת האבנט), ואף לתפילת מוסף אין מחזירים את השרוול, וכן נהג הרב.
 17) ב'סידור רבינו... הנ"ל עמ' תפג, הביא בשאלה אם צריך שכל הציבור ישמעו זאת, את דעת המטה אפרים (סי' תק"צ סל"ח) שהש"ץ יכול לומר זאת בלחש, ומאיך דעת הקצות השלחן (סי' טו בבדי השלחן ס"ק ו לעניין קדיש דרבנן, ועוד פוסקים שסנמנו בס' אשי ישראל פט"ו הערה ק) שהלימוד צ"ל במעמד עשרה. והתיקק - יש לציון את ההוראה לעשות ככתוב בפנים, מסיפור הנהגת הרבי בזה בס' המנהגים עמ' 6.

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת וארא

כ"ח בטבת

יום שני

ראש־חודש שבט

השכם בבוקר - אמירת תהילים בציבור. אחר-כך לומדים כשעה מאמר חסידות שיהיה מובן לכולם, ואחר-כך התפילה.

מברכים החודש: המולד: יום שני לפנות בוקר, שעה 4:54 ו-17 חלקים.

ראש חודש שבט ביום השני.

יום התוועדות. ההתוועדות - בכית־הכנסת.

"בשבת מברכים שבט צריך כל אחד ואחד לקבל על עצמו להוסיף ביתר שאת וביתר עוז במעשיו, תורתו ועבודתו של בעל ההילולא... ובפרט בהביטול וההתקשרות אל... "הנשיא הוא הכל", שבכל אחד ואחד - מציאותו וכל עניניו, בכל מכל כל, נעשים קודש לנשיא הדור, על-ידי זה שמלאים וחדורים בקיום שליחותו של נשיא הדור... שענינו העיקרי "להביא לימות המשיח" בפועל ממש".² אין אומרים 'אב הרחמים'.

יום ראשון

כ"ט בטבת - ערב ראש־חודש

בתפילת מנחה אין אומרים תחנון.

(1) בה"א הידיעה - כן הוא בלוח כולל־חב"ד, וכך נהגו אצל הרבי. בסידור 'תורה אור' ועוד, תיבת "ביום" אינה מנוקדת, ואחריה ('פלוני'). בסידור תהלת ה' נדפס "ביום", ומתאים ללוח. (בסידורים אחרים, כמו 'אוצר התפילות' ו'עבודת ישראל', נדפסו גם תיבת "ביום" וללא ה"א הידיעה).

(2) ספר השיחות 'תשני"ב ח"א עמ' 266.

מנהגי ראש־חודש פורטו לאחרונה בגיליונות: תשד"מ, תשמ"ח, תשנ"ג. כאן נוספו כמה ביאורים, הלכות והנהגות.

התוועדות: "ההתוועדות דסעודה שלישית, שבת מברכים, ויומי דפגרא - בראשי חדשים ומועדי אנ"ש - צריכים להתקיים בכית־הכנסת".³

עבודה פנימית: בכל ראש־חודש, באחד לחודש, נהג כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע לומר: "חודש טוב! שנתיגע בעבודה בפועל כדי לחוש את החיות פנימי בהרגש בפועל, הרגש המביא לידי פועל במידות טובות ובהרחבת הבנה והשכלה של חסידות".⁴

גילוי משיח: בראש־חודש מתגלה בכל אחד ואחד מישראל ניצוץ משיח שבו, בחינת היחידה, שהיא ניצוץ מבחינת יחידה הכללית, נשמתו של המשיח, וגילוי זה פועל חידוש בכל מציאותו ובכל עניניו, שנעשים חדורים בבחינת היחידה. והעיקר, שעל-ידי זה נעשה התגלות וביאת משיח

(3) היום יום ל' ניסן, מאג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ה עמ' שלג (וצ"ע מפני מה לא נעתק בס' המנהגים). להעיר מאג"ק שלו ח"ו עמ' שכד (ובמבוא לקונטרס ומעין עמ' 4). "רגילים היו אנ"ש להתוועד שתי פעמים בשנה, ביו"ד וי"ט כסלו... ומאז נוסדה ישיבת תורת, הנה בשנת תרנ"ח, ע"פ הוראת... [כ"ק אדמו"ר מהורש"ב, הוסיפו] לסדר בכל ר"ח התוועדות התלמידים...".

(4) תרגום מאידש - אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג עמ' תמ. וראה 'ספר המאמרים-מלוקט' לכ"ק אדמו"ר חלק ד עמ' רס: "כי בראש חודש הוא מולד הלבנה... דלית לה מגרמה כלום. וכן הוא בישראל, שדומין ללבנה ומונין ללבנה, שבראש חודש הוא זמן מוכשר לגלות כח הביטול שישנו בכל אחד מישראל".

בחינוך יש להחדיר אמונה שלמעלה מן השכל

לימוד עם הילדים ניסים ונפלאות מגלה אצלם את הקשר של עצם

הנשמה עם עצם האלוקות • במה שונים סיפורים הקשורים עם

אמונה, מסדר לימוד רגיל המחייב הליכה צעד אחר צעד? • בחינוך יהודי תיתכן רק ברירה אחת - לימוד אודות הקב"ה שהוא בלי-גבול

וכל-יכול • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

שכן הוא בנוגע לתורה, שכל גילויי הנבואה שנתגלו למשה ונכתבו בתורה הם הוראה בכל הזמנים ובכל המקומות.

* * *

ג. כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר פעם⁵ אודות מלמד תשב"ר, שבלמדו עם תלמידיו חומש ונ"ך, הנה בהגיעו לסיפורי נסים, היה משתדל להסביר את הנסים ולקרבם אל השכל, היינו, להלבישם בטבע, וכאשר היה מגיע לעניינים כאלו שבשום אופן לא היה יכול להלבישם בשכל, היה מדלג עליהם.

טענתו של המלמד היתה - "חנוך לנער על-פי דרכו".⁶ הוא טען שילדים קטנים (ובפרט ילדות קטנות), קשה להם לקבל עניינים של הפלאות, ולכן יש ללמדם בסדר והדרגה; תחלה יקבלו את העניינים הטבעיים, ולאחרי זה את הנסים המלוּבשים ברכי

א. אמרו רז"ל¹ "הרבה נביאים עמדו להם לישראל כפלים כיוצאי מצרים, אלא נבואה שהוצרכה לדורות נכתבה, ושלא הוצרכה לא נכתבה".

כלומר: גם הנביאים שאמרו נבואות שהוצרכו לדורות, לא נכתבו כל נבואותיהם, אלא רק אותם הנבואות שהוצרכו לדורות. ונמצא, שכל הנבואות שנכתבו הרי הם על כל הזמנים ועל כל הדורות. וכן הוא בנוגע לנבואה שבהפטר פרשתנו אודות מצרים - "הנני נותן לנבוכדראצר מלך בבל את ארץ מצרים ונשא המונה גוי"², "והיתה ארץ מצרים לשממה גוי"³, וגם לאחר שתשוב למלכותה תהיה "ממלכה שפלה" בלבד, "ולא תתנשא עוד על הגוים גוי לבלתי רדות בגוים"⁴ - שגם נבואה זו היא על כל הדורות.

ואם הדברים אמורים בנוגע לנביאים, הרי בודאי

(1) מגילה יד, א.
 (2) יחזקאל כט, יט.
 (3) שם, ט.
 (4) שם, יד-טו.
 (5) ראה גם לקו"ש ח"ט ע' 91. התוועדויות תשמ"ו ח"ג ע' 192.
 (6) משלי כב, ו.

הטבע, ועד שלבסוף יהיה אפשר ללמד גם עניני הנסים שמצד שם הוי, נסים שלמעלה מן הטבע לגמרי.

כשהגיעו הדברים לאוזני אביו, כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע - שלל זאת בתכלית (עד כאן סיפור כ"ק מו"ח אדמו"ר).

ולכאורה יכולים לטעון, שטענותיו של המלמד היו צודקות - שהרי בנוגע לענין "חונך לנער על-פי דרכו", מבואר גם ברמב"ם בארוכה, שתחלה מלמדים את הקטן על-ידי שמבטיחים לו מיני מתיקה, ואחר כך מנעלים, כבוד וכיוצא בזה, ועד שסוף כל סוף

ואדרבה - זהו היפך החיות!

וכן הוא בנוגע לחיות הרוחני שבישראל, שהוא ענין הדביקות בהוי' אלקים חיים⁸:

נתבאר לעיל⁹ ענין שם הוי', שהוא למעלה מהגבלות הטבע לגמרי, דהיינו, כפי שהקב"ה הוא יחיד ומיוחד בלי שום הגבלות כלל, "אני הוי' לא שניתי"¹⁰. ובחינה זו - בחינת בלי-גבול - מתקשרת ומתאחדת עם כל אחד ואחד מישראל, על-ידי בחינת היחידה שבו הקשורה עם בחינת יחיד דווקא (למעלה מבחינת אחד, ששייך לו' קצוות של הגבלת העולם, המרוזים בח' וד', שבעה רקיעים

בהיותו "נער" יש להשריש בו בפנימיות את האמונה באלוקות שלמעלה מהטבע לגמרי, ועל-ידי זה הנה "גם כי יזקין" - כשיהיה בר-שכל - "לא יסור ממנה"

מביאים אותו לידי לימוד תורה לשמה; ואפילו בנוגע ללימוד החסידות, פנימיות התורה - הרי גם בתניא ישנו "חינוך קטן", שבו מבואר הענין ד"חונך לנער על-פי דרכו"¹¹!

ד. וביאור העניין:

הליכה בסדר והדרגה - שייכת רק בעניין שהוא בגדר התחלקות. וכמו בנוגע לכללות ענין השכל, שהוא בגדר התחלקות, ויש בו חלק תחתון יותר וחלק נעלה יותר - אזי צריכים לילך בסדר והדרגה: תחלה מלמדים את הקטן עניינים קלים בהשגת התורה, ולאחרי זה - עניינים עמוקים יותר.

אמנם, בנוגע לנקודה שאינה בגדר התחלקות, כמו נקודת החיות שאינה מתחלקת והרי מובן שאין זה מצד המיעוט והקטנות עד שהיא בה כדי חלוקה, אלא אדרבה: נקודה זו היא אמיתית המרחב, אלא שהיא למעלה מהגבלה ולמעלה מהתחלקות - לא שייך סדר והדרגה כלל, והרי זה באחד מב' הפנים: או שנותנים לו עצם החיות כמו שהוא, ואם לאו, לא נותנים לו גם חלק ממנו, היינו, שאין זה חיות כלל (גם לא חלק מהחיות),

(7) פיה"מ לסנהדרין ר"פ חלק. וראה הל' תשובה פ"י ה"ה.

אלה אינן כמנהגנו. לכאורה, אם אי-אפשר 'לכבד' באמירה זו משהו אחר, רשאי הש"ץ לומר את כל אלה כמנהג המקום. וע"ע.

הרב יוסף שמחה גינזבורג, עומר

כוונת ה'זכירות' בברכת 'אהבת עולם'

בקשר לדברי הרב גינזבורג (גיליון תשמ"ו) על ה'זכירות' בעת ברכת 'אהבת עולם' - הרי ב'סדר רבינו הוקן עם ציונים מקורות והערות' (עמ' קצז) הבאתי מס' 'נוהג כצאן יוסף' (נרפס על-ידי המחבר בשנת תע"ח) בקשר לזה, שהלואי שיוכנונו דעתם בברכות ק"ש לפירוש המילות כפשוטן (ע"ש עמ' לה ועמ' עז). ולענ"ד דבריו אלה תואמים את שיטת אדה"ז הידועה בקשר לסידורו, שרצה שיהא שווה לכל נפש, ושלא יצויינו בו כוונות וכו'. ונימוקו: מי ששייך לכוונות - יידע אותן ממקורות אחרים, ומי שאינו שייך לכך - הרי הכוונות וכו' שבהסידור יבלבלו כוונתו בתפילה. ומכיוון שאדה"ז הציב את הזכירות אחר התפילה, ולאידך נמנע מלרמז להן ב'אהבת עולם', נראה דעתו שאין כוונה זו [של הזכירות בעת ברכת 'אהבת עולם'] שווה לכל נפש¹².

ועל-כל פנים לאנשים כעדכי, הרי מה שנתחכמו המדפיסים האחרונים לדחוס עוד ציון ועוד הערה וכו' על גיליון סידור התפילה, הרי זה - דוקא בגלל שזה כן מעניין - מפריע להתרכזות בתפילה עצמה. ואדרבה, כמו מה שהכניסו בכמה סידורים (לא משלנו) את הכוונות בשמות הקב"ה על הגיליון (כמבואר בשו"ע סי' ה) בראש כל דף, שזה מרגיל את המתפללים, ולבסוף הם מתעלמים מהעניין בתפילתם. והרי זמן תורה לחוד וזמן תפילה לחוד, וכמה דפשיט טפי - מעלי טפי.

הרב לוי יצחק ראסקין, דומ"צ דקהילת ליובאוויטש, לונדון

וארץ וד' רוחות העולם, אלא שבהם נמשך הא', אלופו של עולם¹¹.

והתקשרות זו של כל אחד ואחד מישראל עם בחינת אלקות הבלי-גבול מתבטאת בענין האמונה, שגם היא באופן של בלי-גבול, והיא בענין שלמעלה מהשכל לגמרי.

וכיוון שכן, הרי מובן שלא שייך בזה התחלקות, והרי זה באחד מב' הפנים: או שמלמדים את הילד שהקב"ה הוא יחיד ומיוחד, בלי-גבול, שבזה נכלל גילוי הנסים דשם הוי'; ואם לא מלמדים אותו באופן כזה - אין פירוש הדבר שנותנים לו דבר חלקי, אלא אין זו אמונה כלל, ואדרבה - ההשתדלות להלביש כל דבר בטבע היא עניין הפכי כו'.

ה. אמנם, תכלית הכוונה היא להמשיך בעולם גם בחינת יחיד שלמעלה מהעולמות, והיינו, שגם כאשר נמצאים בעולם ומתעסקים בענייני העולם, יהיה נרגש שהקב"ה הוא יחיד ומיוחד.

(8) ע"פ ואתחנן ד, ד. וראה אבות דר"ב ספ"ד.

(9) לקו"ש חל"א ע' 23 ואילך ס"ב.

(10) מלאכי ג, ו.

(11) ראה לקו"ש ח"א ע' 11. וש"נ.

(12) בקצות השלחן (סי' יט ס"י) הביא זאת להלכה למעשה ללא כל הסתייגות. והאם כוונת הרב הכותב לומר שכל דין שנפסק בשו"ע אדמו"ר ולא הובא או נרמז בסידורו, אינו "שווה לכל נפש"!! (ואדרבה, בהגהות לסידור רבנו הוקן עמ' יד אות קיא כתב הרבי שצריך להדפיס את שש הזכירות בסידור "ובפרט שצריך לכוונם באהבת עולם"!) - המערכת.

פסוקים. ואכן בכ"י ובכתבי האריז"ל לא הובא קדיש זה? והאשכנזים וחלק מהספרדים שאומרים אותו, הרי זה על-פי דברי הלבוש סי' קלב' "שהרי לעולם צריכים" לומר קדיש אחר שאמרו פסוקים², ובעלינו יש גם כן פסוקים וצריכים קדיש אחריו, אלא שנהגו בקדיש זה להניחו ליתום...". ובשער הכוונות איתא, שהאריז"ל לא היה נוהג לומר שום מזמור קודם ערבית, זולתי ג' פסוקים (ה' צבאות... ה' צבאות... ה' הושיעה...), ואחר כך אומר קדיש וברכו וכו'. ואף בלשון שו"ע אדמו"ר הזקן: "לעולם לא תמצא קדיש בלא פסוקים שלפניו, אם לא אחר גמר התפילה".

נישואין ביארציט

בגיליון תרל"ג עמ' 18 דנו לעניין קביעת יום נישואין ביארציט של רבותינו נשיאינו. והעירני הרב אשר-לעמיל שי' הכהן (רב קהילת חב"ד ביתר עילית), שאכן ידוע שנהגו לערוך אז נישואין כ"יום הילולא" (=שמחה), ולא כמו ביארציט פרטי שנמנעים מזה.

אמירת ה'קדיש הגדול'

בגיליון תרס"ח דנו בנוסח ה'קדיש הגדול', שנהגו (גם בין אנ"ש) לאומרו בהלוויה בימים שאומרים בהם תחנון.

אמנם ב'הגהות הרבין' לסדור רבנו הזקן (קה"ת, ברוקלין תשס"ז) עמ' סז סט"ז, כתב: "במשנת חסידים⁹ כתב דאין לאומרו".

ורק בסיום מסכתא הורה הרבי לאומרו¹⁰.

'חיוב' המתפלל במניין בנוסח אחר

הנושא (גם לגבי יחיד המתפלל שם) נדון פעמים רבות בגיליונות 'התקשרות'¹¹.

שאלות נוספות: 'חיוב' מאנ"ש המתפלל כש"ץ במניין שבו מקפיד הציבור על אמירת "והוא רחום" בין קדיש לברכו של ערבית, וכן על אמירת קדיש אחרי "שיר למעלות" ואמירת 'ברכו' בסוף התפילה, שכל

(2) ראה ט"ז וכף החיים ר"ס נה. ולמנהג הספרדים אומרים קדיש-יתום במנחה אחרי מזמור 'למנצח בנינות', ובערבית אחר מזמור 'שיר למעלות'.

(3) הובא במשנה ברורה שם סי' ק י. וכן תבנו (שצ"ל קדיש אחר פסוקים) בארחות חיים, כל בו, מחזור ויטרי וסידור רש"י ועוד (ורק בתשובת הראב"ד שבב"י ר"ס נה נזכר מזמור), צויינו בס' 'הלכה ברורה' להרב דוד יוסף, בחלק 'ביורור הלכה' סי' נו סוף אות א.

(4) לביטוי צריכים, יש להעיר מדברי הלבוש בסי' נה סי' ג (הובאו בט"ז שם סי' ק ג) אודות עליו "שאינו תקנת חכמים לומר עליו קדיש, אלא מנהג בעלמא הוא", ולפי הפרמ"ג שם כוונתו, שאמירת עליו עצמה אינה אלא מנהג בעלמא, ולכן אם אין מניין באמירתו לא יאמרו אחריו קדיש (משא"כ בברכות ק"ש דערבית), ואילו להט"ז שם כיוון שיש בו פסוקים יאמרו קדיש אחריו אף שלא היה מניין באמירתו, עיי"ש. וראה ב'התקשרות' גיליון תשכ"ה עמ' 15 ואילך.

(5) תיבות אלו נעתיקו גם במכתב הרבי בקשר לאמירת קדישים כשאין 'חיוב' בבית-הכנסת (אג"ק כרך י עמ' שב, שערי הל' ומנהג או"ח ח"א סי' עט, ובסוף 'קובץ מכתבים' שבס' התהילים 'אהל יוסף יצחק').

(6) בדורות הראשונים בנוסח אשכנז, היה זה הקדיש היחיד אחר 'תתקבל'. ראה גם בערוך השלחן סי' נה ס"ה.

(7) דרוש א' דתפלת ערבית.

(8) סי' נד ס"ד.

(9) מסכת גמילות חסדים פ"ג מ"א, בענייני אבילות, ביחד עם שלילת נוסחי ה'השכבות' ע"י האר"י כנודע.

(10) ראה 'התקשרות' גיליון תשל"ב עמ' 18 הערה 33.

(11) לפי הרשום אצלי, בגיליונות: ג', רכ"ג, תקל"ד, תרפ"ד, תרפ"ט, תרצ"ד, תשמ"ט, תש"נ.

ויעל דרך מה שנתבאר [לעיל¹²] שהביטול המוחלט להקב"ה שמצד שם הוי' שלמעלה מהעולם צריך להיות נמשך בכל עניני העבודה - לא רק בשעת תפלת שמונה עשרה, כעמדו "כעבדא קמי מאריה"¹³, אלא גם בשעת לימוד התורה, שאז מוכרח להשתמש בשכלו, שהרי לימוד התורה צריך להיות בהשגה דווקא, וכדאיתא במגן אברהם¹⁴ שמי שאינו מבין מה שלומד אינו יכול לברך ברכת התורה; בשעת העסק בל"ט מלאכות ד"עובדין דחול"; וגם בשעה שעוסק במצוות "הוכח תוכיח את עמיתך"¹⁵, שאז צריך להתלבש בלבושי המתברר - שאינו נתפס בכל זה, אלא עומד באותו ביטול].

וכן הוא בנוגע לעניין האמונה - שהתכלית היא שגם כאשר הילד יגדל ויהיה בר-שכל, שתופס את כל העניינים על-פי שכל, לא תהיה אצלו חלישות חסידוּלום באמונה שלמעלה מהשכל.

וזהו "חנוך לנער על-פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה" - שבהיותו "נער" יש להשריש בו בפנימיות את האמונה באלקות שלמעלה מהטבע לגמרי, ועל-ידי זה הנה "גם כי יזקין" - כשיהיה בר-שכל - "לא יסור ממנה", שלא תהיה אצלו שום חלישות חס-

(12) בהשיחה שבלקו"ש הערה 9.

(13) שבת י"ד, רע"א.

(14) או"ח סי' סק"ב. וראה הל' ת"ת לאדה"ז ספ"ב. וש"נ.

(15) קדושים יט, יז.

ושלום באמונה שלמעלה מהשכל.

* * *

ז. יום שבת קודש זה, מברכים החודש שבט, שכולל את כל ימי השבוע שלאחריו, כולל גם את ראש-החודש שבט, הכולל את כל ימי החודש, יחד עם הנקודה העיקרית שבחודש, שבנוגע אלינו הרי הנקודה העיקרית היא יום העשירי בשבט, יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר¹⁶.

ויש לקשר עניין זה עם הפרשה שעומדים לקרוא עתה - "בא אל פרעה", שהוא עניין הנתינת-כוח מהקב"ה למשה לשבור את כל הקליפות גם כשהם עומדים בתקפם¹⁷. ומזה מובן גם בנוגע ל"אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא"¹⁸, ובפרט ביום ההילולא שלו - שישבור את כל הקליפות המנגדות לבני-ישראל¹⁹.

(מהתוועדות ש"פ וארא, מברכים חודש שבט, ה'תשכ"א.

'תורת מנחם' כרך כט עמ' 309*313, בלתי מוגה)

(16) ראה גם שיחת ש"פ שמות, מבה"ח שבט תשי"ט בסופה (תו"מ חכ"ד ע' 329). וש"נ.

(17) ראה ד"ה ויאמר גו' דש"פ וארא, מבה"ח שבט תשט"ו (תו"מ ח"י"ג ע' 187 ואילך). וש"נ.

(18) תקו"ז תס"ט (ק"ב), רע"א. קיד, רע"א).

(19) חסר סיום לשון הברכה (המו"ל).

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

בין גאולת מצרים לגאולה העתידה

על-ידי הגאולה – ידיעת ה' גם למצרים

ביציאת מצרים נפעל חידוש לא רק בשייכות ליהודים – כדי שיהודים יהיו ראויים לקבל את התורה בהר סיני, היו מוכרחים לעבור ולהזדכך ב"כור הברזל" של גלות מצרים, וגמר וסיום הזיכור והבידור היה ביציאת מצרים –

אלא גם עבור מצרים גופא (ואומות העולם בכלל), וכמפורש בכתוב "וידעו מצרים כי אני ה'": פרעה ומצרים מצד עצמם אין להם שייכות לידיעת הוי', כפי שפרעה אמר "לא ידעתי את הוי'": מצד עצמם שייכים הם רק לשם אלקים (כפי שיוסף אמר לפרעה "אלוקים יענה את שלום פרעה"), ששם אלוקים בגימטרייה הטבע,

והיינו, שמצד שם אלוקים, ההנהגה היא על-פי טבע שבו לא ניכר בגילוי האור האלוקי; אבל ההנהגה שלמעלה מהטבע, הנהגה ניסית, באה משם הוי' – ולה אין לפרעה ומצרים (ואומות העולם) שום שייכות לגמרי ואין להם בזה שום השגה והכרה.

וזוהו מה שנפעל בגאולת מצרים, ש"וידעו מצרים כי אני הוי'", שהם קיבלו ידיעה בהנהגה ניסית שלמעלה מהטבע, שקשורה עם שם הוי'.

הייעוד הקשור לגויים – חלק מעצם הגאולה

בדוגמה לזה – אלא שבאופן נעלה בהרבה, יהיה החידוש לעתיד לבוא: נוסף לגאולה של ישראל אורייתא וקודשא-בריך-הוא, יפעל הרבר גם בעולם אצל כל אומות העולם, וכמפורש בכמה כתובים ונבואות הגאולה, ער, כפי שהרמב"ם גם מביא בספר הלכות הלכות, שאז "יתקן את העולם... שנאמר כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם הוי' ולעבדו שכם אחד".

וייעוד זה בנוגע לאומות העולם אינו סתם דבר נוסף לו יזכו בביאת משיח צדקנו, אלא הוא קשור עם עצם עניין הגאולה: היות ואז "תצא" השכינה כביכול מהגלות, הרי יחד עם זאת תתגלה אמת הוי', ש"כל הנמצאים משמים וארץ ומה שביניהם לא נמצאו אלא מאמיתת הימצאו", ש"אמיתת הימצאו" הוא שם הוי' שלמעלה (מטבע העולם).

ולכן מודגש בנוגע לעתיד לבוא "ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דיבר" – שהגילוי של שם הוי' ("ונגלה כבוד הוי'") יפעל ראייה מוחשית בבשר הגשמי שאמיתית מציאותו (של הבשר) הוא "פי הוי'":

היות ויתבטל ההעלם והסתר על אלקות (גאולת השכינה מגלותה) ויתגלה שהמציאות האמיתית של העולם הוא אלקות (פי הוי'), יהיה זה באופן של "וראו כל בשר", שהבשר יראה כבוד הוי' מצד התכונות והטבע של הבשר עצמו שיהיו אז, באותו אופן כפי שהטבע והתכונה של עיני בשר לראות דברים גשמיים. ובוהו הוא אחד החידושים של הגאולה העתידה על הגאולה של "ימי צאתך מארץ מצרים": בגאולת מצרים – הידיעה של מצרים ("וידעו מצרים) כי אני הוי'" באה על-ידי המכות (וכיוצא בזה) – על-ידי שבירת מצרים; מה שאין כן לעתיד לבוא, יהיה "וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דיבר", לא על-ידי מכות, שבירה, אלא בדרך תיקון, ובלשון הרמב"ם הנ"ל "ויתקן את העולם כולו כו' לקרוא כולם בשם הוי' ולעבדו שכם אחד".

(ליקוטי שיחות כרך כה עמ' 189)

ולקחת סולת / קדיש על פסוקים / נישואין ביארציט / קדיש הגדול / מתפלל במניין אחר / הזכירות ב'אהבת עולם'

ולקחת סולת

חזרתי לעיין בדיון שהתקיים בגיליונות תקכ"ה ותקכ"ז, ולפלא שבגיליון תשמ"ט מאריך הכותב בנדון הנ"ל, בפלפול על הנוחות בחיתוך והדבקות כו', בעוד שניתן היה לומר את המסקנה מיד של "והעולה על כולנה שמדי שבת בשבתו ראו את הרבי אומר 'ולקחת סולת' והזכירות לפני אמירת תהלים".

ובהערת המערכת שם: "רבים אומרים... ומסתבר.. שאמר 'ולקחת סולת', אבל כיוון שלא ראו, לא מסתבר שאמר גם את הזכירות" עיין שם.

עקבתי רבות בשנות ה'ל', כשהייתי בחור ב-770, וכן בכל פעם שביקרתי אצל הרבי בשנות ה'מ', וראיתי ברור שהרבי היה מתחיל את אמירת שיעור התהילים מיד אחרי "אל תירא", בלי להפסיק באמירת "ולקחת סולת", ובוודאי לא באמירת "וזכירות"!

מה "שראו את הרבי אומר משהו מתוך הסיפור" היה סיום אמירת "עלינו", שכידוע לרבים, היה הרבי מאריך באמירת עלינו. כשאמר הרבי קדיש, היה החזן ממתין כדקה וחצי אחר עלינו עד שהרבי היה מסיים ואומר את הקדיש. גם כשהרבי התפלל לפני העמוד, ראו ברור שלאחר הקדיש אמר "אל תירא" ומיד פתח את התהילים.

אגב, אם מדברים על הנוחות של ההדבקות וכו', יש לעיין במחזורים הראשונים, ושם היה מספיק מקום להדביק את ה'ולקחת סולת' וה'זכירות' שהדביקו אחר התהילים – לפני התהילים.

אחד מאנ"ש, כעת בכפר חב"ד, מלפנים בירושלים

קדיש על פסוקים

בגיליון תשנ"ג עמ' 18 ס"ג, הובא (מהגהות הרבי לסיפור, שהביא) מס' פסקי הסיפור שאדמו"ר הזקן בסידורו סידר לומר 'שיר המעלות' לפני קדיש שלפני ברכו בערבית, משום שדעתו שאומרים קדיש רק אחרי מזמור ולא אחרי פסוקים מלוקטים. ואגב, כך הוא הלשון! בהוראות רבותינו נשיאנו בקשר לאמירת קדיש (אחרי הנחת תפילין דרבנותם) לפני מוסף דראש-חודש, שיאמרו קודם 'איזה מזמור'. העירונו כמה מאנ"ש שצ"ע, כי לפי דעה זו, אין אומרים קדיש גם אחר עלינו, שגם בו יש רק (ג')

1) אדמו"ר מהורש"ב נ"ע – ספר המאמרים – ליקוטי ח"ב עמ' שטו. הרבי – אג"ק ח"כ עמ' רפג, שערי הל' ומנהג או"ח ח"ב סי' קעז.

שמירה לחתן

בספר המנהגים¹ איתא: "כמשך שבעת ימי המשתה משתדלים שהחתן או הכלה לא ילכו לבדם, גם שניהם יחד לא, אלא בלוית עור אחר".

"בפרקי דרבי אליעזר² איתא: 'החתן אינו יוצא לשוק לברו'. אבל שם נראה, שטעם הדבר הוא משום כבוד, ואילו מכ"ק מו"ח אדמו"ר שמעתי, שהחתן לא ישהה לבד גם כמה ימים לפני החתונה, משום שמירה³."

באותה שיחה נאמר: "כמה ימים לפני החתונה - כ"ק מו"ח אדמו"ר לא פירש כמה ימים, אבל הרבי סיפר שאדמו"ר מהוריי"צ אמר לו זאת שבוע לפני חתונתו⁴."

הרה"ח רי"ל שי' גרונר סיפר⁵, שהרבי סיפר בשעתו לאביו⁶, שכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע הורה לו כשהיה חתן, שגם בתוך הבית, אפילו מחדר לחדר, לא יעבור את מפתן הדלת ללא 'שומר'⁷."

ולהעיד מרשימת הרב חיים מרדכי אייזיק חודקוב ע"ה מההוראות שקיבל מכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ בעת נישואיו, אור לכ"ו שבט תרצ"ט, ס"ט⁸: "אודות הליכה יחידי בחוץ: אין ללכת יחידי בחוץ⁹. שילווה מי שהוא. העניין שלא ללכת בעצמו יש בזה עניין רוחני¹⁰."

ואולי יש ללמוד מזה, שההוראה שניתנה לרבי בעניין זה, אינה 'הוראה לרבים'. וע"ע.

שנת הקהל

"הקהל הוא עניין ערב במיוחד" • **שנת הקהל תרצ"ב, כפי שצוינה**

על-ידי הרבי בהתוועדות שנמשכה לילה שלם באטווצק • הצורך

במצוות הקהל בתחילת כל שמיטה, ומדוע מדגישה התורה את הזיקה

לשמיטה הקודמת, "מקץ שבע שנים" • ומה הורה הרבי לכמה מאנ"ש

כתחליף לנסיעה לבית חיינו בשנת הקהל?

ההיא היה כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו במחיצת חותנו, כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ, ששהה בחודש תשרי תרצ"ב באטווצק. כמה וכמה מהחסידים ותלמידי התמימים הגיעו גם הם לשם. בחול המועד סוכות, ציווה הרבי הריי"צ לחתנו, כ"ק אדמו"ר, להתוועד עם החסידים ותלמידי התמימים, וכפי שסיפרו עדי ראייה הייתה זו התוועדות מיוחדת במינה.

ההתוועדות נמשכה שעות רבות (מהשעה השמינית בערב עד השעה השביעית בבוקר), כאשר כל הנוכחים משתאים מגדולתו בכל חלקי התורה. טפח מאישיותו התורנית-רוחנית נתגלה אז לפנייהם - כאשר בשולחן המלך הוגשו נגלה ונסתר, הלכה ואגדה, בשילוב הוראות ולקחים בעבודת ה' - כפי שמופיעים ברשימה שרשם, כנראה לעצמו, מהדברים שדובר בהתוועדות הנ"ל.

חלק עיקרי ברשימה זו מדבר על מצוות הקהל. להלן קטעים מתוכה (הרשימה נדפסה על-ידי מערכת אוצר החסידים לקראת יום הבהיר י"א ניסן ה'תשנ"ה, ובהמשך לזה במשך השנים תשנ"ה-תש"ס, ועתה הופיעה לרגל וא"ו תשרי תשס"ט במהדורה חדשה ומושלמת):

בשנה זו (תרצ"ב) בחול המועד סוכות - הרי לבד שמחת בית השואבה, ישנה גם מצוות הקהל. ותוכן המצווה - שבסוף שנת השמיטה תחילת שנה הח',

בתחילת שנת תשמ"ב, כשהכניסו לרבי להגהה ראשי פרקים מתולדותיו ועסקנותו הציבורית החובקת-עולם ושנדפסו בראש קובץ "היום יום" - מהדורת תשמ"ב (ואילך), הרי לגבי פעלי שנת תשמ"א הוסיף הרבי מיוזמתו את הקטע דלהלן:

מעורר שהשנה שנת הקהל את האנשים והנשים והטף גו' לעשות את כל דברי התורה הזאת.

אכן, שנת תשמ"א היתה השנה שבה העמיד הרבי את עניין 'הקהל' בנושא מרכזי ביותר. ב'הקהל' שלאחריו - תשמ"ח - כבר היה מהפך של ממש.

אולם גם בשנים שלפני כן, כמו תשכ"ז ותשל"ד, העלה הרבי את הנושא על סדר היום. בקשר ל'הקהל' התבטא הרבי בו' תשרי תשל"ד ('שיחות קודש' תשל"ד כרך א, עמ' 36): "דער ענין איז זייער אַ געשמאַקער" = עניין זה הוא ערב ביותר!.

כוח מחודש לעבודת ה'

העניין העסיק את הרבי כבר בצעירותו. ביטוי נרחב לכך מצאנו בהתוועדות מיוחדת שקיים בהיותו בגיל שלושים.

שמחת בית השואבה תרצ"ב, אטווצק. בעת

היו מתאספים כל ישראל, וגם הנשים והטף, לעזרה, והמלך היה קורא באזניהם, במשנה תורה: "אלה הדברים", "שמע", "והיה אם שמוע", "עשר תעשר", "כי תכלה לעשר" וכו'.

והיה זה - ממושך הרבי - במוצאי יום טוב הראשון של החג - שהוא גם זמן שמחת בית השואבה - וכדאיתא כל זה בדברים.. סוטה ורמב"ם..

ואפשר לומר ביאור כל זה:

בהמשך הזמנים - ישנו כלל, וכלל דכלל, ופרט, ופרט דפרט וכו'.. ושיעור המשך הזמן היותר מורגש הוא היקף השבוע בימים, שבכל שבוע מתחיל המשכת החיות [=החיוניות] מחדש, כמו שהיה בששת ימי בראשית. וכמו שהוא בימים - הוא גם כן בשנים, שכל ז' שנים הוא דבר בפני עצמו ו' שנים - כנגד ו' מדות, ואחר כך שנת הז' - שמיטה - לנגד המלכות.. ובשמיטה - הוא עליית המלכות.. ובהיות שעולה בשנת השמיטה, חיות כל שמיטה שעברה, ומתחיל פרט חדש [=המשכת החיות לשמיטה חדשה] לכן צריך להמשיך כח ואתערותא על העבודה וקבלת עול מלכות שמים - וזהו [=קבלת עול מלכות שמים] עיקר מדרגת המלכות - שהוא ראשית ותחלת העבודה.

וזהו תוכן מצוות הקהל - המשכת כוח ואתערותא על העבודה וקבלת עול מלכות שמים, על השמיטה החדשה.

וזהו הפתיחה של הרבי בנושא זה. להלן ממשיך הרבי ומבאר מדוע מדגישה התורה "מקץ שבע שנים (במועד שנת השמיטה בחג הסוכות)", אף שהוא כבר חג הסוכות דשנת א' לשמיטה הב'?

אלא: על-דרך המבואר שבין כל מדרגה ומדרגה הוא בבחינת נפילה ממדרגה הראשונה וכו' אבל נשאר וכו' רשימו [=רושם - השפעה] ממדרגה הראשונה, ואם-כן ההתחלה [=שנת] העבודה במדרגה החדשה] היא בכוח המדרגה שעברה. ולכן גם במצוות הקהל, שמתחילין להמשיך [=כוח והתעוררות] על הפרט החדש - הוא בכוח עבודת שמיטה שעברה.

וכיוון שתוכנה של מצוות הקהל היא שממשיכין ראשית העבודה, לכן כל בני ישראל חייבים בהקהל, גם נשים, אף דהוי מצוות עשה שהזמן גרמא, ואף

טף שבכל התורה פטורים.. והקורא בתורה הוא דווקא המלך.. כי מלך בכלל ענינו הוא שעלי-ידו יהיו כל בני ישראל בטלים להקב"ה..

בנושאים האלה, שבהם דיבר הרבי באותה הזדמנות, התכתב גם עם אביו הגאון החסיד והמקובל רבי לוי יצחק ז"ל. אור ליום ד' ט"ו כסלו תרצ"ב שיגר לו אביו מכתב ארוך חזרה וכו' התייחס לדבריו, כדרכו באריכות על-פי קבלה - ראה ליקוטי לוי יצחק אגרות עמ' רלט ואילך.

ל'הקהל' גדרים שונים ומיוחדים

בהתוועדות שמחת בית השואבה תש"כ ('תורת מנחם' כרך כז עמ' 65 ואילך) הקדיש הרבי שיחה מיוחדת ל'הקהל', וזה תוכנה: במצוות הקהל יש עניינים מיוחדים: חיובה גם על הנשים והטף, קיומה על-מנת לקבל שכר ("כדי ליתן שכר למביאיהן"), הקריאה בלשון-הקודש אף אם אין מבינים, חיובה על כל אחד ואחד אף שהמצווה היא על המלך; ההוראה ברוחניות - שביקש הרבי להפיק, היא - אשר מזמן לזמן מוטל על כל אחד ואחד מישראל להתעורר "למען ישמעו ולמען ילמדו גו'" ולפעול גם על אחרים בזה.

הכנה להקהל - מט"ו באב

כתב הרבי בט"ו מנחם-אב תשל"ג ('אגרות קודש' כרך כז עמ' רצג):

ויהי - רצון אשר ביום זה דחמשה עשר באב ו"מכאן ואילך" - ובפרט בשנה זו, שנת השבע, שבת לה', והכנה לשנת וענין הקהל את העם האנשים והנשים והטף גו' למען ישמעו גו' את כל דברי התורה הזאת - יתעורר כל אחד ואחד מאתנו בתוככי כל ישראל להוסיף בתורה ובמצוות, הן בנוגע לעצמו והן בהשפעה על זולתו.

שייכות גמ"ח ל"הקהל"

הנה מכתב שכתב הרבי ל"הנהלת חברת גמילות

להיות בצורה כזו, שהאלוקות לא רק מוכנת בשכלו, אלא נראית לו בגלוי ("וארא"), שאז גם בחושך הגדול ביותר הוא עובד את קונו, למרות כל ההפרעות.

הכוח לזה ניתן מ"וארא אל) האבות". הם עצמם ראו אלוקות בגלוי והורישו את הכוח לזה לבניהם אחריהם עד עולם. רמז לדבר - שם הפרשה הוא "וארא" סתם (ולא "וארא אל אברהם" או "אל האבות"), להורות שראיית אלוקות שייכת לכל אחד מישראל.

(שיחת שבת פרשת וארא תשמ"ג. תורת מנחם תשמ"ג כרך ב, עמ' 828)

והוצאתי... והצלתי... וגאלתי... ולקחתי (ו,ו-ז)

יש כאן רמז לארבעת השלבים בעבודת הבורא: סוד מרע (מצוות לא-תעשה), עשה טוב (מצוות עשה), לימוד התורה, והעבודה הנעלית ביותר של דבקות בה' - עד כדי 'לקיחת' עצמותו יתברך.

"והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים" - רומז לסוד מרע, היינו היציאה מסבל החטא (הנקרא מצרים). "והצלתי" - (מלשון צל) רומז לעשה טוב, קיום המצוות שנמשלו לצל, כמאמר רז"ל (ירושלמי תענית פ"ד ה"ב) על הפסוק (ישעיה נא) "ובצל ידי כיסיתך" - "זו גמילות חסדים".

"וגאלתי" - רומז ללימוד התורה. כי אמיתית הגאולה היא כשמתבטלות כל ההגבלות, אף הגבלות דקדושה, וזה נעשה על-ידי התורה, שהיא איין-סופית.

"ולקחתי אתכם לי" - תכלית העילוי בעבודת ה': ש'לוקחים' את מהותו ועצמותו יתברך ("לי"), אשר הוא נעלה מבחינת הגבול ומבחינת הבלי-גבול כאחד.

(ספר המאמרים תרע"ח דף קמה)

וידעו מצרים כי אני ה' (ז,ה)

המכות היו דינים קשים, והמתקת הדינים היתה על-ידי תפילת משה, זאת אומרת שהחסדים שמקורם בשם הוי' ביטלו את הגבורות שמקורם בשם אלוקים. דבר זה לא ידעו חרטומי מצרים לעשות, כי הם יכלו להביא את הדינים, אך לא יכלו לבטלם.

זהו שאמר הכתוב: "וידעו מצרים כי אני הוי'".

(תורת חיים שמוות, דף שצו ע"ב)

וישלך אהרן את מטהו... ויהי לתנין (ז,י)

התנין מסמל את קליפת מצרים כדכתיב (יחזקאל כט), "הנני עליך פרעה מלך מצרים, התנים הגדול הרובץ בתוך יאוריו".

מטה (מלשון הטיה ו"המשכה") רומז להמשכת אור אלוקי מעולם לעולם.

בהפיכת המטה לתנין נרמז כי השורש והמקור של קליפת מצרים הוא האור האלוקי, שירד פלאים על-ידי צמצומים רבים עד שנתהוותה ממנו מציאות של קליפות.

בזה שהתנין נהפך למטה (וכן בכך שבלע מטה אהרן את מטות החרטומים) נרמז, שלא זו בלבד ששורש ומקור הקליפות הוא מן האור האלוקי, אלא שגם עצם קיומן בהווה הוא מאור זה, המחיה ומקיים אותם תמיד, וברצות ה' נהפך הנחש למטה, וכל הקליפות היו כלא-היו.

(תורה:אור דף נז עמ' ב)

פרשת וארא

וארא

כ"ד בטבת, יום הסתלקות של רבנו הזקן, בעל התניא והשולחן ערוך, חל ברוב השנים בפרשתנו.

וראה זה פלא: בשם הסדרה ("וארא") מרומז שמו של הרבי:

"וארא" אותיות "אור א". האל"ף הנוספת היא ראשי-תיבת אור. הרי שבתביבה זו רמזו ה'אור' פעמיים: פעם אחת במפורש ופעם אחת ברמז ובראשי-תיבות. דבר זה מתאים לשמו של הרבי - 'שניאור' (שני אור), שנקרא כן על שם שהאיר את העולם בשני אורות - באור גלוי - תורת הנגלה, ובאור נסתר - תורת החסידות.

(משיחת ש"ק פרשת וארא תשמ"א)

וידבר אלקים... אני ה' (ו,ב)

נאמר במדרש (שמו"ר פ"ה) שטענתו של משה ("למה הרעותה") היתה: בשלמא דור הפלגה חטאו נגדך ולכן נענשו; אך מה חטא העם הזה שבגלל זה נגזרה עליו דווקא גזירת שעבוד כבד זה?

אולם נאמר בכתבי האריז"ל שמשמות בני-ישראל שנשתעבדו במצרים היו גלגול של נשמות דור הפלגה, ומאחר שדור הפלגה חטא בחומר ולבנים (ככתוב (בראשית יא): "הבה נלכנה לבנים... והחיימר היה להם לחומר"), נשתעבדו בני-ישראל במצרים בחומר ובלבנים, בכדי לתקן חטאם.

זו, אם-כן, תשובת ה' לטענת משה: הלוא אתה הצדקת את עונש דור הפלגה. בגלל אותה סיבה יש הצדקה גם לשעבוד בני-ישראל במצרים, כי הם אותן נשמות.

וזהו "וידבר אלקים... אני הוי" - מידת הדין שאני עושה בישראל היא לאמיתו של דבר חסד ורחמים, כי בזה יתוקן חטאם.

(פלא הרמון ח"ב פר' וארא עמ' לב,לה,לו)

* * *

החידוש בפסוק זה, אינו עצם ההודעה "אני ה'", שהרי שם זה היה ידוע למשה לפני כן; הכתוב כאן והודיענו על הייחוד, היינו, איחוד שמות ה' ואלוקים אשר זו תכלית הכוונה - שתהיה התחברות של שם הוי' ושם אלוקים ("וידבר אלקים... אני ה'"), דהיינו, ששם הוי' יאיר בגלוי בשם אלוקים.

(המשך תערי"ב עמ' תתלא)

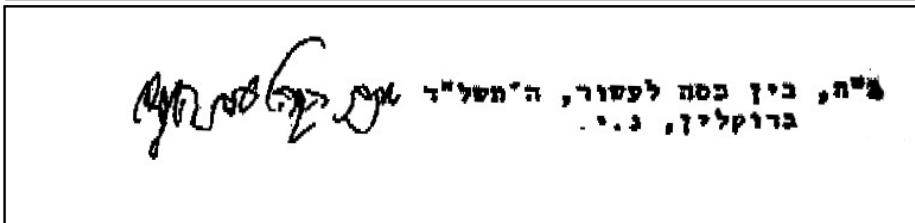
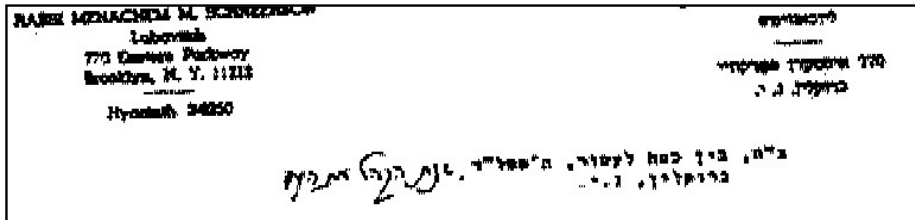
וידבר אלוקים אל משה... וארא אל אברהם וגו' (ו,בג)

דברי הקב"ה למשה רבנו, "וארא וגו", באו כמענה לטענתו (בסוף פרשת שמות) "למה הרעותה לעם הזה". משה רבנו, חכמה דקדושה, בא בטענה לקב"ה על חושך הגלות, והקב"ה עונה: אכן, מצד השכל יש מקום לטענת "למה הרעותה", וייתכן שחושך הגלות יגרום נפילת-רוח, אבל עבודתו של יהודי צריכה

זה שיגר הרבי מכתב ברכה להרה"ג רב פעלים ר' דב יהודא שוחט ורעייתו הרבנית מטורונטו, לרגל חתונת בנם מאיר עובדיה שי' שהתקיימה בכ"א אלול תשל"ג ('אגרות קודש' כרך כט עמ' א).
מסתבר (מבוא ל'אגרות קודש' שם עמ' 15) שהרבי טרח להוסיף בכתב-יד-קודש - את המילים הבאות:
שנת הקהל את העם.

חסדים שומרי שבת ה' עליהם יחיו" ('אגרות קודש' כרך כט עמ' פט - צ):

ויהי - רצון שתהא בשעה טובה - ומוצלחת ובפרט אשר השנה הרי היא שנת הקהל את העם האנשים והנשים והטף וגרך אשר בשעריך גו'.
והרי - זה מפעולות ותוצאות גמ"ח - שמביאה לידי אחוה ושלוה, ושייכת (ומאחדת ופועלת) בגופו ובמומונו בעניים ובעשירים, ועלי-אחת-כמה-וכמה

הוספות של הרבי בכתב יד קודשו אחרי תאריך האיגרות: "שנת הקהל את העם"

להקהיל בפועל ליד הכותל המערבי

בתחילת חודש אלול תשל"ג ביקש הרה"ג הרה"ח ר' עזרא-בנימין שוחט שי', שהתגורר אז בבני ברק (כיום ראש ישיבת אור אלהן - חב"ד לוס-אנג'לס קליפורניה) לבוא עם בני-ביתו לביתו חיינו.

בקשר להבאת בני הבית כתב הרבי ('אגרות קודש' כרך כח עמ' שח):

אין כדאי, ובפרט ששואל והוא שנת הקהל, וכדאי שזוגתו והילדים - שיחיו - יבקרו וילמדו פסוקים אחדים דפרשת הקהל עלייד הכותל בחולי-המועד - סוכות.

הטיפול (שהוא גמ"ח) בטף עליו נאמר עושה צדקה בכל עת.

בשולי הגליון ציין הרבי:

הטיפול (שהוא גמ"ח) בטף: אפילו בטף דהקהל שהוא קטני קטנים (ירושלמי ריש חגיגה, ובמנחת חינוך מצוה תריב - דתיכף כשנולד) ומחוייב לזונם (טור שולחן ערוך אבן העזר ריש סימן ע"א ובנושאי כליהם ושם נסקן) - הרי יש בזה ענין החסד (כתובות מט,ב) וצדקה (שולחן ערוך שם), ובפרט שהטיפול הוא יותר מלזונם (וראה ט"ז שם).

חשוב להוסיף בתאריך

"ב"ה, בין כסא לעשור, ה'תשל"ד" - בתאריך

חיזוק ההתקשרות

להצטרף אל הרבי בעליותיו

בנוגע לחודש שבט - המתברך ביום השבת קודש זה - ישנם כמה עניינים, אבל העניין הכי קרוב אלינו והכי נוגע אלינו הוא - יום ההילולא של נשיא הדור, כ"ק מו"ח אדמו"ר, בעשירי בחודש. ... מובן גם בנוגע לענייננו. . כיוון שהעליות ביום ההילולא הן שלא בערך - לכן צריכים להשתדל שתהיה אצלנו היכולת והאפשריות ללכת ולהתעלות ("מען זאל קענען מיטגיין") ביחד עם הרבי. - הרבי סיפר, שפעם אחת כשישב החסיד ר' יעקב מרדכי מפאטלאווא עם כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע - לאחר שכבר היו חברים במשך שלושים שנה, פרץ בבכי, באמרו אל כ"ק אדמו"ר נ"ע: במשך שלושים שנה האחרונות - אתם עלייתם למעלה מעלה, ואנכי ירדתי למטה מטה!... ומשמעות הסיפור היתה, שכ"ק אדמו"ר נ"ע קיבל את הדברים בניחותא, היינו, שהסכים אל דברי הרי"מ, כיוון שזאת היתה המציאות... והגע עצמך:

ר' יעקב מרדכי היה בעל דרגא, בעל צורה, עובד, ועבודתו היתה בקו המרירות (מצד מרה"שחורה), ועם כל זאת, הרי לגבי עליותיו של כ"ק אדמו"ר נ"ע, לא זו בלבד שכל ענייניו של הרי"מ לא היו בגדר מעלה ("זיינע עניינים האָבן ניט געהייסן קיין מעלה"), אלא אדרבה, הם היו עניין של מטה!... [.] ומכל שכן בנוגע אלינו - שלא זו בלבד שהעבודה שלנו אינה בערך לעליותיו של הרבי, שלכן הרי זה עניין ד"אוכס", אלא גם למטה מזה...

וכיוון שכן, צריכים אנו להשתדל ביותר שלא לפגר ("ניט אָפּצושטיין")... אלא להצטרף ולהתלוות ("מיטהאַלטן") אל הרבי בעליותיו - על-ידי זה שהעבודה שלנו תהיה באופן ד"בכל מאורדך", "מאוד שלך" על כל פנים, "אונזער בלייגבול" (עם היותו באין ערוך אל העליות הבלייגבול של הרבי).

ופשיטא - להיזהר שלא תהיה חלישות ח"ו בעניין ההתקשרות אל הרבי, היינו, לא רק שלילת הפסק ההתקשרות ח"ו, אלא גם שלילת איזו חלישות על כל פנים בקיום תקנותיו של הרבי וכיוצא-בזה. ולהעיר, שלאמיתו של דבר, גם חלישות בעניין ההתקשרות הווי הפסק, ועל דרך המשל שהביא רבינו הזקן באגרת התשובה "מחבל עב שזור מתרייג חבלים דקים .. וכשעובר ח"ו על אחת מהנה - גם עבירה שאין בה כרת - נפסק חבל הדק", כלומר: "הפסק" - בחבל הדק, ו"חלישות" - בכללות החבל. ויש להוסיף, שההפסק הוא גם כאשר עוברים על תקנה של הרבי פעם אחת בלבד - על דרך מה שכתוב בתניא (בנוגע לצד הקדושה) ש"יחוד זה למעלה הוא נצחי לעולם ועד!"

...ועניין זה - חיזוק ההתקשרות - נוגע במיוחד בעמדנו בימי ההכנה ליום ההילולא: הכוח והיכולת להצטרף ולהתלוות אל הרבי בעליותיו ביום ההילולא, אינו מצד הכוחות שלנו, אלא מצד ההתקשרות עם הרבי.

[.] ולפיכך, בעמדנו עתה קודם יום ההילולא נוגע ביותר עניין ההתקשרות, ופשיטא, התנועה דשלילת היפך ההתקשרות ח"ו, לא להיות מנותק ונפרד ("אָפּגעריסן") ח"ו מהרבי, כמדובר. . שהבן אינו רוצה שאביו לא יהיה אביו ח"ו, ועל-ידי ההתקשרות עם הרבי יכולים להצטרף אל העליות שבימים ההילולא.

(מהתוועדות ש"פ וארא, כ"ח טבת, תשי"ב. 'תורת מנחם' כרך ד, עמ' רעו)

- לא לפרסם (על-כל-פנים לעת-עתה).

בחדש תמוז תשל"ג כתב הרבי ('אגרות קודש' כרך כח עמ' רעו), כנראה בתגובה לשאלתו הודעתו של העסקן החסידי הרה"ח ר' יצחק גזנבורג - שרוצה להגיע לחודש תשרי תשל"ד: בקשר לביאתו לכאן, בהיותה שנת הקהל צריכה להיות פעולה מוגברת בהקהל וגו' והטף כפשוטו. אם נפענח את כוונת הרבי: בהיות הר' גזנבורג מעסקני 'רשת אוהלי יוסף יצחק', עליו לזכור, כי חודש תשרי תשל"ד הוא חודש של (שנת) 'הקהל', ומתפקידו לדאוג לטיפול עם בני הנוער, ותלמידי ה'רשת'.

גם הרה"ח הר"ר אפרים וולף, ששאל באותה תקופה אם בנו בנימין ש' יכול לבוא לחודש תשרי לבית חיינו - נענה בשלילה, כפי שציין ביומנו - רשימותיו מיום כ"א אלול (צוטט ב'אגרות-קודש' שם בשולי-הגיליון): "הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א עבור בנו בנימין שבמקום לנסוע אל כ"ק אדמו"ר שליט"א עליו לבקר בכותל המערבי פעם בימי הסליחות ופעם בחול המועד סוכות". התוספת של "בימי הסליחות" - קשורה כנראה להוראה הכללית שניתנה לאחר שבת ח"י אלול והיא, לכנס ילדים "באחד מימי הסליחות" (אגרות קודש' שם עמ' שכד ואילך).

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, ג' אלול חשמ"א
ברוקלין

תלמידים השלוחים שליט"א
דישיבה גדולה קסבלנקה

סלום וברכה!

מאשר הנני קבלת הדו"ח וכו',
ודבר בעתו -
בימים שהמלך בשדה ומקבל את כולם בסבר
פנים יפות ומראה פנים שוחקה לכולם כו' .
דשנת הקהל .
הפ"נ שבמכ" יקרא בעת רצון על הציון הק' .

ד'תשנ"ד - תלמידי קודש
ובברכת כוונתם

איגרת מחודש אלול תשמ"א לתלמידים השלוחים בקסבלנקה, והרבי מציין שהימים האלה הם ימים "שהמלך בשדה" . דשנת הקהל"